

ПРЕВАНТИВНИ ИНСТРУМЕНТИ ЗА ИНТЕГРИРАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА В ИНВЕСТИЦИОННИ ПРОЕКТИ И ДЕЙСТВАЩИ ИНСТАЛАЦИИ

КОМПЛЕКСНО ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ И КОНТРОЛ НА ЗАМЪРСЯВАНЕТО

Ключов въпрос

Каква е степента на изпълнение на издадените комплексни разрешителни (КР) по чл. 117 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС)?

Ключово послание

През 2021 г. са извършени 282 проверки на 236 оператора, с цел установяване на съответствието на дейността им с изискванията на условията и сроковете в издадените комплексни разрешителни. Резултатите от контрола, осъществяван от РИОСВ, показва, че от 54 проверени оператора не се спазват условията в издадените комплексни разрешителни. За констатирано неизпълнение на условията в комплексните разрешителни са издадени 51 наказателни постановления, на обща стойност 1 332 200 лв. През 2021 г. се отчита увеличение на броя на издадените наказателни постановления за неспазване условия от издадените комплексни разрешителни спрямо 2020 г.

Дефиниция на индикаторите

Съотношение между броя на издадените решения за издаване, отказ, актуализиране, отменяне на КР и броя на внесени заявления от операторите.

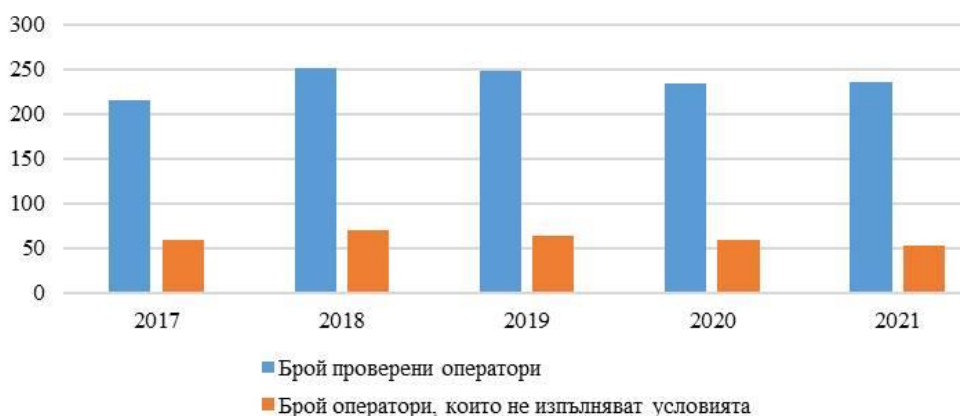
Индикаторът дава представа за тенденциите относно изпълнението на условията, поставени в издадените КР, и в тази връзка, прилагат ли се от операторите ефективни мерки за спазване на екологичните норми при работа на инсталациите.

Оценка на индикаторите

През 2021 г. са издадени общо 59 броя решения по КР (за издаване, отказ, актуализиране, отменяне) спрямо общо 58 броя внесени заявления.

23% от проверените оператори, притежаващи КР, са осъществили дейност в нарушение на условията, поставени в разрешителните.

Фиг. 1 Брой проверени оператори и брой на проверените оператори, които не спазват условията на издадените КР

Източник: МОСВ

В годишен аспект се наблюдава тенденция на запазване на относително постоянен процент на броя на операторите, които не спазват условията на комплексните разрешителни, спрямо броя на проверените оператори.

Източник на информация:

ИАОС, МОСВ

Ключов въпрос

Извършено ли е изискването се докладване по Европейския регистър за изпускането и преноса на замърсители?

Ключово послание

Докладването, съгласно изискванията на Регламент № 166/2006 за създаването на Европейски регистър за изпускането и преноса на замърсители, е извършено в определения в регламента срок.

Дефиниция на индикатора

Извършено докладване до Европейската комисия на данни за изпускането и преноса на замърсители в срок до 11 месеца след края на годината на докладване.

Оценка на индикатора

Данните за 2021 г. се докладват до края на месец ноември 2022 г.

През 2021 г. по дейностите, съгласно Приложение I към Регламента, са представени общо 204 доклада с регистрирани превишения на пределните норми/прагове за количество на изпуснатите замърсители във въздуха и водите, преноса на замърсители в отпадъчни води и преноса на отпадъци на територията на страната и към други страни. В Таблица 1 е представено сравнение на броя на докладите с регистрирани превишения през 2021 г. спрямо 2020 г., разпределени по дейности, съгласно Приложение I към Регламента.

Табл. 1. Брой доклади с регистрирани превишения на пределните норми/прагове за количество на изпуснатите замърсители във въздуха и водите, преноса на замърсители в отпадъчни води и преноса на отпадъци на територията на страната и към други страни съгласно Регламент № 166/2006

Дейност по Приложение I към Регламент № 166/2006	2020 г.	2021 г.
Енергийно производство	24	17
Производство и обработване на метали	33	25
Производство на продукти от минерални суровини	13	32
Химическа промишленост	19	11
Управление на отпадъците и отпадъчните води	61	47
Производство и преработка на хартия и дърво	9	7
Интензивно животновъдство и аквакултури	47	46
Животински и растителни продукти от сектор хранителни продукти и напитки	4	5
Други дейности	35	14
Общо	245	204

Необходимо е да се уточни, че на една площадка от един оператор може да се извършва повече от една дейност по Приложение I. От данните в Таблица 1 е видно, че броят на докладите с регистрирани превишения се запазва относително постоянен, като се наблюдава тенденция за намаляване на регистрираните превишения през годините.

Източник на информация:

ИАОС

ОЦЕНКА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА И ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА

Оценката на въздействието върху околната среда (ОВОС) е превантивният инструмент за идентифициране на евентуалните въздействия върху околната среда и човешкото здраве от строителството и експлоатацията на инвестиционните предложения във всички отрасли на икономиката и развитието на инфраструктурата, на ранния етап от тяхното проучване и разработване, преди да е взето решение за реализацията им на конкретно място при съответната технология, начин на строителство и др. Резултатите от ОВОС трябва да бъдат взети предвид при проектирането, изграждането и експлоатацията на инвестиционните предложения, като решението по ОВОС е задължително условие за последващото одобряване/разрешаване на инвестиционното предложение по реда на специален закон и е неразделна част от акта за одобряването му.

Екологичната оценка (ЕО) на планове и програми е превантивен инструмент за оценяване на евентуалните значителни въздействия върху околната среда в резултат от прилагането на планове и програми от интернационално, национално, регионално и местно равнище. Оценката се извършва едновременно с разработването им, т.е. подходът е към интегриране на процесите. Извършването на ЕО се съвместява изцяло с регламентиранияте национални процедури за изготвяне и одобряване на планове/програми, като органите, отговорни за одобряването им, трябва да се съобразят със становището/решението по ЕО.

Ключов въпрос

Подобрява ли се ефективността на прилагането на законодателството по ОВОС и ЕО?

Ключово послание

През 2021 г. се наблюдава ръст на издадените административни актове по реда на глава VI от ЗООС (решения/становища по ОВОС и ЕО) в сравнение с предишната година. Причини за това са приключване на голям брой процедури по ОВОС и ЕО, забавени поради рестрикциите във връзка с пандемията от COVID-19 и раздвижване на инвестиционния процес в страната, което доведе до нарастване на броя на иницираните процедури за инвестиционни предложения, планове и програми. Принос за това имат и антикризисните мерки и пренасочването на финансови ресурси по Оперативни програми за периода 2014-2020 г. за подпомагане на редица отрасли и браншове.

Тенденцията за намаляване на задължителните процедури по ОВОС се запазва, въпреки по-големия брой издадени решения по ОВОС спрямо предишната година. Продължава тенденцията за нарастването на броя на процедурите по екологична оценка в последните години, включително и на задължителни такива.

Дефиниция на индикатора

Брой издадени решения по ОВОС/решения по преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС/становища по ЕО/ решения за преценяване на необходимостта от извършване на ЕО и решения за прекратяване на процедури по ОВОС и ЕО.

Оценка на индикатора

В областта на прилагане на законодателството по ОВОС и ЕО са издадени общо 2 387 бр. акта, както следва:

- 15 решения по оценка на въздействието по околна среда, от които:

- 14 бр. за одобряване на осъществяването на инвестиционното предложение и
- 1 бр. с разпоредителна част „не одобрява“ реализацията на инвестиционното предложение;
- 1190 решения за преценяване на необходимостта от извършване на оценка по въздействието по околна среда, от които:
 - 1168 бр. с характер „да не се извършва оценка на въздействието върху околната среда“ и
 - 22 бр. с характер: „да се извърши оценка на въздействието върху околната среда“;
- 20 бр. становища по екологична оценка за планове и програми, като всичките са с характер „съгласува“;
- 675 бр. решения за преценяване на необходимостта от извършване на екологична оценка, от които:
 - 659 бр. с характер „да не се извършва екологична оценка“ и
 - 16 бр. с характер „да се извърши екологична оценка“;
- 421 бр. решения за прекратяване на процедури по ОВОС и
- 66 бр. решения за прекратяване на процедури по екологична оценка.

Решенията и становищата за одобряване/съгласуване на инвестиционни предложения, планове и програми, за които е преценено, че няма риск за човешкото здраве и околната среда са 1861 бр., както следва:

- 14 бр. решения по ОВОС за одобряване на инвестиционни предложения,
- 1168 бр. решения за преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС с характер „да не се извършва ОВОС“,
- 20 бр. становища по ЕО за съгласуване на планове и програми и
- 659 бр. решения за преценяване на необходимостта от извършване на ЕО с характер „да не се извършва ЕО“.

В резултат на проведена процедура по преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС или ЕО компетентният орган по околна среда е преценил, че се изисква провеждането на задължителна процедура по ОВОС или ЕО за 22 инвестиционни предложения и 16 бр. планове /програми.

Прекратени са 487 бр. процедури по реда на глава VI от *Закона за опазване на околната среда*, от които 421 бр. по оценка на въздействието върху околната среда и 66 бр. по екологична оценка.

67 процедури (61 процедури по ОВОС и 6 бр. процедури по ЕО) са прекратени поради недопустимост на инвестиционното предложение, плана или програмата спрямо режимите, установени със Заповедите за обявяване на защитени зони и територии, Плановете за управление на речните басейни (ПУРБ), Плановете за управление на риска от наводнения (ПУРН) или друга установена недопустимост спрямо действащи нормативни или административни актове.

Една голяма част от процедурите по ОВОС и ЕО са прекратени след изпращане на напомнително писмо от компетентния орган по околна среда до възложителя за изпълнение на указания по процедури, по които повече от 12 месеца няма движение по административната преписка. В повечето от тези случаи възложителят информира за отказ от инвестиционното намерение или не внася в срок исканата информация, което води до издаване на решение за прекратяване на административната процедура по реда на глава VI от *Закона за опазване на околната среда*.

Ключов въпрос

Каква е степента на изпълнение на поставените условия и мерки в актовете, издадени по реда на глава VI от ЗООС – ОВОС и ЕО?

Ключово послание

През 2021 г. се запазва тенденцията, която се наблюдава през последните години за съобразяване от страна на възложителите с изискванията на нормативната уредба и заложените мерки, условия и ограничения в издадените административни актове по ОВОС и ЕО. При 99,96 % от проверките е констатирано изпълнение на поставените в условия и мерки в издадените решения/становища по ОВОС и ЕО.

Дефиниция на индикатора

Брой административни актове/възложители, които не са изпълнили условията в издадени актове по реда на глава VI от ЗООС (ОВОС и ЕО), спрямо броя на проверените през годината административни актове/възложители.

Оценка на индикатора

Компетентният орган по околна среда постановява условия и мерки в издаваните актове по реда на глава VI от ЗООС (ОВОС и ЕО), които са задължителни за възложителя. Изпълнението на условията и мерките гарантира предотвратяване, намаляване и при необходимост прекратяване на вредни въздействия върху околната среда от реализацията на инвестиционните предложения/планове/програми.

През 2021 г. са извършени 707 проверки на административни актове, издадени по реда на глава VI от ЗООС. Установени са 26 нарушения, за които са дадени предписания за отстраняване.

Източник на информация:

МОСВ

СХЕМИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ В ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Организациите могат да поемат доброволни ангажименти по отношение на опазването на околната среда при осъществяването на своята дейност. EMAS е схема на Общността за управление по околна среда и одит, приложима за всички видове организации, които желаят да въведат система за управление по околна среда и да гарантират постоянно спазване на изискванията на законодателството по околна среда. Производители и търговци могат да кандидатстват за екомаркировката на ЕС, която отличава устойчиви продукти и услуги с намалено въздействие върху околната среда.

Ключов въпрос

Какви са тенденциите през 2021 г. в поемане на доброволни ангажименти от организациите по отношение на опазването на околната среда?

Ключови послания

Увеличава се броят на регистрираните по EMAS организации.

Увеличава се броят на българските продукти с екомаркировката на ЕС.

Дефиниция на индикатора

Индикаторът представлява броя на организациите в Република България, които са поели доброволен ангажимент по отношение на опазването на околната среда чрез прилагането на схемата на Общността за управление по околна среда и одит – EMAS и схемата за екомаркировка на ЕС.

Оценка на индикатора

Броят на организациите, които въвеждат система за управление по околна среда съгласно изискванията на Регламент (ЕО) № 1221/2009, продължава да нараства. През годината са регистрирани 3 нови организации с 8 обекта, подновени са 9 съществуващи регистрации, спрени са 2 регистрации и няма заличени. Към края на 2021 г. общо регистрираните организации по EMAS в страната са 17 с 35 обекта. По-голямата част от дружествата развиват дейност в областта на събиране, транспортиране и третиране на отпадъци.

През 2021 г. още двама български производители получиха екомаркировката на ЕС:

- „Завод за хартия Белово“ АД с 79 продукта;
- „Макси Про България“ ООД с 1 бр. почистващ продукт за твърда повърхност.

Източник на информация:

МОСВ

ЕКОЛОГИЧНА ОТГОВОРНОСТ

Екологичната отговорност е свързана с отстраняване на нанесените екологични щети, настъпили от минали действия или бездействия, при приватизация и предотвратяване и отстраняване на непосредствена заплаха за екологични щети/ причинени екологични щети, на принципа “замърсителят плаща”.

Ключов въпрос

Каква е тенденцията през 2021 г. за прилагане на превантивни/оздравителни мерки при възникване на непосредствена заплаха или щета върху околната среда?

Ключови послания

През 2021 г. е издадена 1 бр. заповед за прилагане на оздравителни мерки по реда на Закона за отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети (ЗОПОЕЩ).

През 2021 г. няма обжалвани заповеди за прилагане на превантивни/оздравителни мерки, издадени по реда на ЗОПОЕЩ, няма отменени заповеди за прилагане на превантивни/оздравителни мерки по закона.

Дефиниция на индикатора

Брой издадени заповеди за прилагане на превантивни/оздравителни мерки спрямо броя подадени искания от оператори/заявления от заинтересувани лица за предприемане на действия от компетентния орган.

Брой отменени заповеди за прилагане на превантивни/оздравителни мерки спрямо броя на обжалваните.

Оценка на индикатора

Определянето на превантивни и оздравителни мерки при възникване на непосредствена заплаха или щета върху околната среда се извършва от Регионалните инспекции по околната среда и водите (РИОСВ), Басейнови дирекции (БД), Дирекции Национални паркове (ДНП), а в случаите, когато заплахата от щета/щетата е на територията на две или повече РИОСВ, на територията на повече от един район за басейново управление на водите и когато е засегнат повече от един природен ресурс – от Министерството на околната среда и водите (МОСВ).

През 2021 г. са проведени процедури за предотвратяване на непосредствената заплаха за отстраняване на екологични щети/отстраняване на екологични щети по реда на ЗОПОЕЩ, в т.ч. има издадена 1 заповед за прилагане на оздравителни мерки по закона, както следва:

- Във връзка с установен случай на изтичане на шламови води при пробив на дига на сгуроотвал на оператор на територията на РИОСВ – София/Басейнова дирекция „Западно Беломорски район“, е проведена процедура по реда на ЗОПОЕЩ и е издадена е Заповед № РД-23/12.01.2021 г. на министъра на околната среда и водите по реда на глава втора, раздел втори на закона. Заповедта е публикувана на интернет страницата на МОСВ, на ниво: Превантивна дейност/Екологична отговорност/Информационни материали/Документи за обществен достъп по ЗОПОЕЩ. Според налични данни в МОСВ, мерките по т. 1-6 от заповедта са изпълнени. По т. 7 от заповедта, срокът за изпълнение на техническата рекултивация на цялата територия на сгуроотвала не е изпълнен. Срокът по т. 7 е до една година, считано от датата на връчване на заповедта (до 18.01.2022 г.). С писмо до МОСВ, операторът е поискал удължаване на този срок с една година (до 18.01.2023 г.). Като причина за забавянето на рекултивацията на сгуроотвала е посочено изготвянето на нов проект за рекултивация на Сгуроотвал „7-ми септември“, както и предписана от РИОСВ – София процедура по глава шеста на Закона за опазване на околната среда, приключила с решение за инвестиционно предложение. Издадено е разрешение за строеж от община Перник за извършване на строително монтажни работи. С писмо до РИОСВ – София, дружеството уведомява инспекцията, че за финансовото осигуряване на мерките по т. 1-6 от заповедта е сключен договор за учредяване на залог върху вземания по реда на Закона за особените залози между МОСВ и дружеството.

Другите процедури, проведени през 2021 г. по реда на ЗОПОЕЩ (без издадени заповеди през 2021 г.) са:

- Във връзка с искане на Асоциацията на парковете в България по чл. 47, ал. 1 от ЗОПОЕЩ са предприети действия от страна на МОСВ, РИОСВ – Пазарджик, БД – Пловдив и РИОСВ – Пловдив. Определената процедура за оздравителните мерки се отнася до процедурата по чл. 34 от ЗОПОЕЩ, а именно – до случай когато операторът е неизвестен и при фактическа сложност за определяне на оздравителни мерки и/или необходимост от допълнителни анализи, министърът на околната среда и водите или оправомощено от него длъжностно лице открива процедура по възлагането на изготвяне на доклад за оздравителни мерки по реда на Закона за обществените поръчки (ЗОП). Съобразно Вътрешните правила за управление на цикъла на обществените поръчки в МОСВ, през 2021 г. са проведени действия за възлагане на обществена поръчка, като през отчетния период процедурата по ЗОП е прекратена с Решение на Главния секретар на МОСВ (предвид, че до обявения краен срок за подаване на офертите в платформата на Централизираната автоматизирана информационна система „Електронни обществени поръчки“ (ЦАИС ЕОП) не е постъпила нито една оферта за участие в състезанието). Предприети са действия за последващо инициране на поръчката. В отчетния период процедурата не е приключила, респ. не е издадена заповед по реда на ЗОПОЕЩ.

- Във връзка с регистриран случай на непосредствената заплаха от възникване на екологични щети (в предходен отчетен период), възникна необходимост за откриване на административно производство и през 2021 г. беше издаден трети Акт за установяване на публично държавно вземане (АУПДВ № 3) по реда на ЗОПОЕЩ. Проведената процедура

по посоченото по-горе административно производство бе в изпълнение на Заповед № РД-917/29.11.2019 г. на министъра на околната среда и водите (за определяне на областния управител на Област Варна за отговорен за изпълнение на превантивните мерки, съобразно издадена от директора на РИОСВ – Варна Заповед № 270/29.10.2019г.). АУПДВ № 3 бе връчен на отговорния оператор и изпратен на Националната агенция по приходите (НАП). Първите 2 бр. АУПДВ по ЗОПОЕЩ са издадени през предходния отчетен период – 2020 г.

През 2021 г. няма отменени заповеди за прилагане на превантивни/оздравителни мерки. В допълнение, в отчетния период са приключили административните дела по обжалване на АУПДВ № 1 и АУПДВ № 3 (първите 2 бр. АУПДВ, издадени по реда на ЗОПОЕЩ (АУПДВ № 1 и АУПДВ № 2), са обжалвани в предходен отчетен период - през 2020 г., а АУПДВ № 3 е обжалван през 2021 г.). Предвид получена информация от Административен съд – Варна за резултатите от съдебните дела, през м. ноември 2021 г. МОСВ е предоставило на НАП оригинали на заверени преписи от влезли в законна сила 2 бр. Определения на съда по 2 бр. административни дела, за предявяване на вземанията, произтичащи от АУПДВ № 1/2020 г. и АУПДВ № 3/2021 г., издадени от зам.-министъра на околната среда и водите, пред съда, пред който е открито производство по несъстоятелност на дружеството – отговорен оператор.

- През отчетния период процедурата по оспорване на АУПДВ № 2 не е приключила, респ. няма постановено съдебно решение.

Ключов въпрос

Каква е степента на изпълнение на програмите за отстраняване на нанесените щети върху околната среда, настъпили от минали действия или бездействия, при приватизация?

Ключови послания

 100% е постигнатият резултат по отношение на броя приети обекти по програми за отстраняване на минали екологични щети спрямо планираните за годината.

 През отчетния период е извършен контрол по всички внесени през 2021 г. в МОСВ 6 бр. искания за плащане по 2 програми за отстраняване на минали екологични щети, съобразно *Правилата за контрол по изпълнение на задълженията на страните при изпълнение на Програми за отстраняване на минали екологични щети.*

Дефиниция на индикатора

Брой изпълнени обекти по програми за отстраняване на минали екологични щети спрямо планираните за годината;

Контрол по внесени искания за плащания за изпълнени дейности по програми за отстраняване на минали екологични щети.

Оценка на индикатора

Продължава изпълнението на програми за отстраняване на минали екологични щети. Контролът на дейностите по програмите за отстраняване на минали екологични щети се извършва от РИОСВ, БД по реда на Закона за опазване на околната среда, *Наредбата за условията и реда за определяне на отговорността на държавата и за отстраняване на нанесените щети върху околната среда, настъпили от минали действия или бездействия, при приватизация, обн., ДВ, бр.66/2004 г.* и Правилата за контрол по изпълнение на задълженията на страните при изпълнение на Програми за отстраняване на

минали екологични щети, утвърдени от министъра на околната среда и водите, министъра на финансите и изпълнителния директор на Агенция по приватизация и следприватизационен контрол.

През отчетния период е проведено едно заседание на Междуведомствения експертен екологичен съвет (МЕЕС) – специализиран състав на Висшия експертен екологичен съвет на МОСВ. Приети са общо 3 бр. решения (3 бр. по отчети за изпълнение на програмите за минали щети на „Горубсо Лъки“ АД, „ОЦК“ АД – Кърджали, „Нефтохим“ АД - Бургас, „Геосол“ АД).

За 2021 г. не са планирани за приключване процедури по ЗОП по програми по отстраняване на минали екологични щети, предвид, че към момента на планиране през 2020 г. не са обявени (3 бр. за програмата по минали щети на „Агрополихим“ АД, гр. Девня).

Съгласно Правилата за контрол по изпълнението на задълженията на страните при изпълнението на Програмите за отстраняване на минали екологични щети, (утвърдени през м. януари 2011 г. от министъра на околната среда и водите, министъра на финансите и изпълнителния директор на Агенцията за приватизация и следприватизационен контрол) са извършени проверки на обекти, са процедурани 6 броя искания за плащане по програмите на „Лукойл Нефтохим Бургас“ АД, гр. Бургас и на „Геосол“ АД, гр. Провадия. (като по програми за отстраняване на минали екологични щети са заявени 2 бр. искания за плащане на „Лукойл Нефтохим Бургас“ АД, гр. Бургас, но върнати през първото полугодие на 2021 г. поради изтичане на срока по Допълнително споразумение № 3 към Изпълнителното споразумение от 20.01.2000 г. През втората половина на 2021 г. е подписано допълнително споразумение № 4 към Изпълнително споразумение от 2000 г., съгласно което крайният срок за изпълнение на програмата е 31.12.2025 г. По програмата на „Лукойл Нефтохим Бургас“ АД, гр. Бургас са заявени/процедирани 6 броя искания за плащане в размер на 1 404 565 66 лв. с ДДС. Изразходваните средства са от Централния бюджет на Република България през отчетния период за отстраняване на минали екологични щети).

Източник на информация:

МОСВ

ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НА РИСКА ОТ ГОЛЕМИ АВАРИИ

Предотвратяването на риска на големи аварии е превантивен инструмент за намаляването на вероятността от възникването и последствията от големи аварии при работа с определени опасни вещества с цел защита живота и здравето на хората и околната среда.

Ключов въпрос

Каква е степента на изпълнение на мерките за предотвратяване на риска от големи аварии заложи в Докладите за безопасност (ДБ) или разрешителните по чл. 104, ал. 1 от ЗООС (в последствие отменен) за предприятията с висок рисков потенциал и в Докладите за политика по предотвратяване на големи аварии (ДППГА) за с нисък рисков потенциал?

Ключови послания

През 2021 г. не са възниквали големи аварии с опасни вещества на територията на страната от общо 215 бр. (126 предприятия с нисък рисков потенциал и 89 предприятия с висок рисков потенциал) предприятия, попадащи в обхвата на Глава седма, Раздел I от ЗООС.

При 99% от проверените през 2021 г. оператори на предприятия 131 общо, от които 68 са предприятия с висок рисков потенциал (ПСВРП) и 63 с нисък рисков потенциал (ПСНРП) се спазват мерките от Докладите за безопасност (ДБ) или условията в разрешителните по чл. 104, ал. 1 от ЗООС за предприятията с висок рисков потенциал и мерките от Докладите за политика по предотвратяване на големи аварии (ДППГА) за предприятията с нисък рисков потенциал. Въведени са и се прилагат управленски, административни и технически мерки за контрол на рисковете от големи аварии, като само в 1 % от случаите са установени нарушения, за които са съставени 1 акт за установяване на административно нарушение (АУАН) и е издадено 1 наказателно постановление. Осъществени са 133 бр. проверки, като 131 бр. са за текущ контрол и 2 бр. са за последващ контрол.

Дефиниция на индикатора

Брой на проверките на операторите на предприятия/съоръжения с нисък и висок рисков потенциал, при които са установени нарушения спрямо общия брой на извършените проверки през годината.

Честотата на проверките се определя въз основа на системна оценка на опасностите в съответните предприятия/съоръжения и е най-малко веднъж годишно за предприятия и съоръжения с висок рисков потенциал и най-малко веднъж на три години за предприятия и съоръжения с нисък рисков потенциал.

Индикаторът измерва степента на несъответствие на предприятията с изискванията на глава седма, раздел I на ЗООС и показва нивото на защита на околната среда и човешкото здраве. Целевата стойност на индикатора е 0% несъответствия, а резултатът за 2021 г. е 1%.

Оценка на индикатора

Провеждането на контролната дейност за прилагане на изискванията на глава седма, раздел I от ЗООС е свързано с контрол по прилагането на мерките от ДБ или разрешителни по чл. 104, ал. 1 от ЗООС за ПСВРП или от Докладите за политика по предотвратяване на големи аварии (ДППГА) за ПСНРП. Съгласно §29, ал. 1 от Преходни и заключителни разпоредби на ЗИД на ЗООС (ДВ, бр. 12 от 2017 г.), издадените до влизането в сила на закона разрешителни по чл. 104, ал. 1 запазват действието си при спазване на условията за разрешаване, при които са издадени, до влизането в сила на решението по чл. 116ж, ал. 4 относно актуализирания доклад за безопасност на предприятието/съоръжението.

На територията на страната към 31.12.2021 г. има 89 предприятия/съоръжения с висок рисков потенциал (при 84 броя за 2020 г.) с издадени разрешителни по чл. 104, ал. 1 от ЗООС или с издадени решения за одобряване на ДБ. Изискванията за операторите на ПСВРП включват разработването и прилагането на ДБ, който трябва да гарантира високо ниво на защита на живота и здравето на хората и околната среда чрез планиране, разработване и прилагане на подходящи средства, структури и системи за управление на безопасността. За изграждане и експлоатация на нови и експлоатацията на действащи ПСВРП съгласно чл. 112, ал. 1 от ЗООС операторите подават ДБ и всяка негова актуализация до изпълнителния директор на ИАОС.

Предприятията/съоръженията с нисък рисков потенциал през отчетния период са 126 (при 123 броя за 2020 г.). Изискванията за операторите на ПСНРП включват разработването и прилагането на ДППГА, който трябва да гарантира високо ниво на защита на живота и здравето на хората и околната среда чрез планиране, разработване и прилагане на

подходящи средства, структури и системи за управление на безопасността. За изграждане и експлоатация на нови и експлоатацията на действащи ПСНРП съгласно чл. 106, ал. 1 от ЗООС операторите подават ДППГА и всяка негова актуализация до директора на съответната РИОСВ, а директорът на инспекцията потвърждава пълнотата и съответствието на доклада с изискванията по чл. 103, ал. 9 на Наредбата.

Актуална информация за предприятията, класифицирани с висок и нисък рисков потенциал се публикува на следния интернет адрес: <https://www.moew.government.bg/bg/prevantivna-dejnost/himichni-vestestva/sevezo/registur/>.

В 99% от проверените 131 предприятия през 2021 г., които работят с издадено разрешително по чл. 104, ал. 1 от ЗООС или одобрен ДБ (предприятия с висок рисков потенциал) или с потвърден ДППГА (предприятия с нисък рисков потенциал) се спазват условията от разрешителните, както и са въведени и се прилагат управленски, административни и технически мерки за предотвратяване и контрол на големи аварии и ограничаване на последствията от тях. Само в 1% от извършените проверки са установени нарушения, за които са съставени: 1 акт за установяване на административно нарушение (АУАН) и е издадено 1 наказателно постановление от директора на РИОСВ – Враца. За установените несъответствия и нарушения са дадени 164 предписания (при 174 за 2020 г.), като 3 от тях не са изпълнени в законоустановения срок.

През 2021 г. от Изпълнителния директор на ИАОС е потвърдена класификацията на 70 предприятия с ПСНРП и ПСВРП, в т.ч. 13 на нови предприятия и 57 за актуализации.

През 2021 г. в обектите с рисков потенциал на територията на страната не са възниквали големи аварии с опасни вещества.

Източник на информация:

МОСВ

УПРАВЛЕНИЕ НА ХИМИКАЛИ

Политиката по управление на химикалите се състои от комплекс превантивни инструменти за управление на рисковете от химикали при тяхното производство, употреба, съхранение, пускане на пазара, внос и износ в самостоятелен вид, в състава на смеси и в изделия, което включва прилагането на процедури на ниво ЕС, свързани с:

- регистрация, оценка, разрешаване и ограничаване на химикали, съгласно Регламент (ЕО) 1907/2006 (REACH)¹;
- класификация, етикетирание и опаковане на химични вещества и смеси, съгласно Регламент (ЕО) 1272/2008 (CLP);
- уведомяване за износа и контрол на вноса на определени опасни химикали, съгласно Регламент (ЕО) 649/2012 (PIC);
- ограничаване на производството, употребата и пускането на пазара на устойчиви органични замърсители, съгласно Регламент (ЕО) 2019/1021 (УОЗ);
- ограничаване вноса на живак и смеси на живака; забрана на износа на живак, някои продукти с добавен живак; употребата на живак в някои производствени процеси; нови видове употреба на живак в продукти и производствени процеси и употребата на живак в ръчен и дребномащабен добив на злато, съгласно Регламент (ЕО) 2017/852;

¹ Регламент (ЕО) 1907/2006 относно регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химикали (REACH)

- изисквания относно биоразградимост на повърхностно активни вещества в детергенти и ограничаването на съдържанието на фосфати в състава на пуснатите на пазара детергенти, съгласно Регламент (ЕО) 648/2004 и Регламент (ЕО) 259/2012;

- ограничаване употребата на определени опасни вещества в електрическото и електронното оборудване съгласно Директива 2011/65/ЕС (RoHS-2);

- изисквания за съхранението на опасни химични вещества и смеси, и контрол на опасните вещества, чието производство, употреба или пускане на пазара са предмет на ограничение, съгласно Регламент REACH.

Ключов въпрос

Каква е степента на съответствие на задължените лица с изискванията за регистрация на вещества в Регламент REACH?

Ключово послание

97,6% от задължените лица в страната са в съответствие с изискванията на Регламент REACH за регистрация.

Дефиниция на индикатора

Брой на физическите или юридическите лица, които произвеждат или внасят химични вещества без извършена регистрация спрямо общия брой проверени задължени лица.

Оценка на индикатора

Индикаторът измерва нивото на съответствие на задължените лица с изискванията на Регламент REACH относно регистрацията на вещества, изразено като съотношение на броя на задължените лица, при които са били констатирани несъответствия, спрямо общия брой задължени лица. Целта е всички физически или юридически лица, произвеждащи или внасящи химични вещества, подлежащи на регистрация, да са извършили такава. Чрез регистрацията се цели да се идентифицират свойствата и класифицират опасностите от произвежданите/внасяните химични вещества; да се изготви и документира оценка на безопасността им през целия им жизнен цикъл; да се разработят мерки за ограничаване на рисковете от тяхната употреба, включително на етапа на тяхното обезвреждане като отпадъци; и информацията да се представи на Европейската агенция по химикали (ЕCHA) под формата на регистрационни досиета.

Целевата стойност по този показател е 100%, като постигнатият резултат за 2021 г. е 97,6%. 97,6% от задължените лица в страната са извършили регистрация на химични вещества в самостоятелен вид или в смеси, които се произвеждат или внасят и пускат на пазара в България в съответствие с изискванията за регистрация на Регламент REACH. В сравнение с предходната година се наблюдава увеличение (89,70% за 2020 г.) на задължените лица, които са извършили регистрация, в т.ч. промяна в ролята им по веригата на доставки (потребители по веригата и дистрибутори). През 2021 г. не са издадени актове за установяване на административно нарушение (АУАН) за неизвършена регистрация на вещества в самостоятелен вид, съгласно Дял II на Регламент (ЕО) № 1907/2006 (REACH) и не са издавани наказателни постановления за налагане на имуществена санкция за липса на регистрация.

През 2021 г. от общо 960 бр. проверени задължени лица (производители, вносители и потребители надолу по веригата) по Регламент REACH, са извършени проверки за регистрация – 84 бр., от които само 2 бр. констатирани случаи на несъответствие.

Броят на проверките по Регламент REACH, за които са издадени предписания са 190. Наложени са 7 бр. глоби/имуществени санкции за неизпълнение на различни изисквания

по REACH и са наложени принудителни административни мерки (напр. забрана за внос или пускане на пазара и др.). Общият брой задължени лица, на които са издадени предписания или са наложени глоби/имуществени санкции по Регламент REACH е 190 бр.

През 2021 г. общия брой на проверените задължени лица по Регламент REACH в сравнение с предходната година е по-голям (960 бр. за 2021 г. при 786 бр. през 2020 г.).

През 2021 г. по данни на РИОСВ са издадени общо 625 предписания, свързани с различни нарушения на задължения по Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси (ЗЗВВХВС), подзаконовите актове към него или европейските регламенти по управление на химикали, спрямо броя на задължените проверени лица, както следва: Регламент REACH; Регламент №1272/2008 (CLP); Регламент № 648/2004 (детергенти); Регламент № 649/2012 (PIC) за внос и износ; Регламент № 2019/1021 за устойчивите органични замърсители; Регламент № 2017/852 относно живака и Наредбата за реда и начина за съхранение на опасни химични вещества и смеси. За отчетния период са извършени общо 805 бр. проверки на задължени лица за изпълнение на изискванията на горепосочените нормативни актове по управление на химикали, като са извършени 697 бр. проверки по Регламент REACH. Дадените 625 бр. предписания със срок за привеждане в съответствие са основно за липса на информационни листове за безопасност или непредставяне на актуален формат и съдържание на информационните листове за безопасност или неспазване на условията за съхранение на опасни химични вещества, като за регистрация по REACH несъответствията са само 2. От общия брой предписания по законодателството за химикали само 6 бр. предписания не са изпълнени в законоустановения срок, като на дружествата са издадени наказателни постановления и/или са наложени имуществени санкции.

В изпълнение на дейността си, националното информационно бюро по химикали към МОСВ е предоставило около 148 отговора по запитвания на задължени лица за приложимото законодателство в областта на химикалите. Проведени са и множество консултации на предприятия относно приложимите изисквания на Регламент REACH.

Източник на информация:

МОСВ